



Grundlära­r­pro­gram­met med in­rik­tning mot F-3

Studiehandledning

Examensarbete 1

Matematik

Forskningskonsumtion (15 hp)

Termin: VT 2020

Kurskod: 972G24 (Linköping)

Innehåll

Förord	3
Examensarbete 1	4
Inledning	4
Kursens syfte	4
Mål	4
Arbetsformer	4
Genomförande och ansvarsfördelning	5
Examination	6
Bedömningsgrunder vid examination	8
Kursstruktur, VT 2018	10
Översiktsschema	10
Kursteam	13
Litteraturlista	14
Förslag på ytterliga litteratur som behandlar skrivande och metod	14
Bilaga 1: Lathund för informationssökning i databaser för Lärarprogrammet	2
Bilaga 2: Policy rörande fusk och plagiat	4

Förord

Varmt välkommen till kursen Examensarbete 1, Matematik!

Under utbildningen till Grundlärare med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 skriver de studerande två examensarbeten, ett konsumtionsarbete och ett produktionsarbete. Ett konsumtionsarbete består av en sammanställning och analys av tidigare forskning utifrån en forskningsfråga med relevans för lärares arbete. Det andra examensarbetet, produktionsarbetet, ska anknyta innehållsligt till det första examensarbetet, men är ett fristående arbete. Ett produktionsarbete består av insamling, bearbetning och analys av ett empiriskt material utifrån en problemformulering med relevans för verksamheten i skolan. Konsumtionsarbetet skrivs på grundläggande nivå under termin 6 och produktionsarbetet genomförs på avancerad nivå under termin 8. Båda arbetena skrivs företrädesvis i par.

I den här studiehandledningen presenteras och beskrivs kursen Examensarbete 1. Syftet med studiehandledningen är att underlätta studierna för Dig som student genom att tydliggöra kursens syfte, mål och organisering. I studiehandledningen finns information om föreläsningar, seminarier, workshop, litteratur och arbetsuppgifter. Tillsammans utgör kursplan, studiehandledning, schema och kursrummet på LISAM grunden för planering och genomförande av Ditt arbete i kursen Examensarbete 1, Matematik.

Lycka till med studierna!

Jessica Elofsson, *kursansvarig*

Examensarbete 1

Inledning

Lärarytbildning, liksom all annan högskoleutbildning, ska vila på vetenskaplig grund. Utbildningen ska bygga på aktuella forskningsresultat och främja ett vetenskapligt förhållningssätt. Genom att skriva examensarbeten ska den studerande visa sin förmåga att kunna använda sig av vetenskapliga texter, teorier och metoder. Genomförandet av examensarbetena bidrar därigenom med verktyg för uppföljning, analys och utveckling av den egna pedagogiska verksamheten samt med redskap för att kunna delta i skolans utvecklingsarbete och eventuell möjlighet att delta i forskarutbildning.

Kursens syfte

Examensarbetet är ett självständigt arbete av forskningskaraktär. I examensarbetet ska den studerande undersöka och problematisera fenomen som aktualiseras i skolår F-3 inom undervisning och lärande i ämnet matematik. Examensarbetet ska resultera i en uppsats som läggs fram, granskas och diskuteras i ett seminarium.

Kursens mål

Efter avslutad kurs skall den studerande kunna

- planera, motivera och genomföra ett vetenskapligt arbete inom ämnet matematik med didaktisk inriktning
- formulera en forskningsbar matematikdidaktisk problemställning
- välja såväl nationella som internationella vetenskapliga texter i relation till formulerad problemställning
- välja vetenskapliga texter i relation till formulerad problemställning
- motivera avgränsningar och perspektiv
- tillämpa ett analytiskt förhållningssätt i relation till valda vetenskapliga texter
- presentera och försvara sitt vetenskapliga arbete
- kritiskt granska och diskutera ett annat vetenskapligt arbete

Arbetsformer

Att färdigställa ett skriftligt arbete som omfattar 15 hp är krävande. För att arbetet ska bli klart i tid är det viktigt att delta aktivt i kursens föreläsningar och seminarier. Utöver schemalagd tid förväntas de studerande arbeta med självstudier, så som litteratursökning, litteraturstudier och gemensamt skrivarbete.

Inför det första handledningsseminariet i vecka 5 ska de studerande (varje skrivpar) sammanställa ett kort PM med ett formulerat syfte och några forskningsfrågor som kan användas som utgångspunkt för uppsatsarbetet. I början av kursen läser de studerande också metodlitteratur, en konsumtionsuppsats och en vetenskaplig artikel. Texterna avser att bidra till förståelse både för konsumtionsarbetets upplägg och för hur bearbetning av forskningsfrågor kan gå till i den här typen av arbeten. Texterna diskuteras i ett litteraturseminarium under den inledande delen av kursen.

Ett konsumtionsinriktat arbete bygger på tidigare forskning. En förutsättning för att kunna genomföra en konsumtionsuppsats är därför att kunna söka och välja lämplig forskning inom det område som valts. En workshop med litteratursökning i olika databaser ges av biblioteket. Några aktuella databaser för sökning av vetenskapliga artiklar finns också i Bilaga 1.

Tre föreläsningar ingår i kursen. Den första föreläsningen uppmärksammar *vad ett konsumtionsarbete är*, den andra föreläsningen fokuserar på *vetenskapligt skrivande* och den tredje föreläsningen handlar om *opponering*.

Ett centralt moment i kursen är handledningsseminarierna som genomförs i grupp. Här handleds de studerande successivt genom forskningsprocessens olika delar. Seminarierna bygger på de texter som de studerande skriver under kursens gång. Därför är ett aktivt deltagande på seminarierna en grundläggande förutsättning. De studerande förbereder sig inför varje seminarie genom att läsa och kritisk granska de texter som övriga deltagare i seminariegruppen skrivit. Samtalen under seminarierna utgår från de frågor och synpunkter som framkommit under läsningen. Aktuella texter som ska granskas till varje seminarium ska läggas in i den egna seminariegruppens mapp på LISAM senast 48 timmar innan aktuellt seminarium. Vilka textavsnitt som ska skrivas till de olika seminarierna framgår av flödesschemat som finns längre fram i denna studiehandledning. Förutom grupphandledningsseminarier finns också ett tillfälle inplanerat för enskild (parvis) handledning av respektive examensarbete.

Genomförande och ansvarsfördelning

Examensarbetet ska genomföras på ett systematiskt sätt och presenteras klart och tydligt så att läsaren kan följa hur studien genomförts. Varje moment ska utföras med stor noggrannhet och beskrivas ingående i arbetet. Val av område, litteratur och bearbetning av material ska motiveras.

Studentens uppgifter är att:

- välja ett problemområde
- formulera en forskningsbar problemställning med relevans för matematikdidaktik
- söka och välja vetenskapliga texter i relation till aktuell problemställning
- läsa, analysera, bearbeta, jämföra och sammanställa texter inom problemområdet
- läsa och diskutera andra studenters utkast och färdiga texter

Seminarielärarens uppgifter är att:

- bistå i arbetet med att avgränsa det problem som ska studeras
- bistå med råd angående relevant litteratur inom forskningsområdet
- diskutera urval, bearbetning och analys av vetenskapliga texter
- läsa och kommentera studenters texter
- behandla forskningsetiska frågor
- ge klartecken när ett arbete anses färdigt att läggas fram i seminarium
- diskutera vad opponentskap innebär

Examination

I slutet av kursen ska arbetet läggas fram i ett slutseminarium. Seminarieläraren avgör om arbetet är klart för framläggning senast torsdagen den 12 mars och ansvarar för att meddela administratören. Ett program för slutseminarier sammanställs därefter av kursens administratör. De studerande tilldelas en tid för att lägga fram sitt arbete och en tid för att vara opponent på ett annat arbete. Schema för respondering och opponering presenteras på LISAM senast måndagen den 16 mars. Uppsatsen lämnas in på LISAM *senast torsdagen den 19 mars kl. 12.00* enligt de anvisningar som finns på LISAM.

Inom ett år erbjuds tre examinationstillfällen i kursen. Det första tillfället är torsdag eller fredag i vecka 13. Ett andra tillfälle för examination ges vecka 20 och ett tredje tillfälle i vecka 40.

Tidsplan för framläggning och examination av examensarbete

Vårterminen 2020

Seminarieläraren bedömer om arbetet ska behandlas i slutseminarium och anmäler detta till administratören	Sista dag för inlämning av manus	Seminariedag - examination
Torsdagen den 12 mars	Torsdagen den 19 mars kl. 12.00	Torsdagen den 26 mars Fredagen den 27 mars
Onsdagen den 29 april	Onsdagen den 6 maj	Torsdagen den 14 maj

Höstterminen 2020

Seminarieläraren bedömer om arbetet ska behandlas i slutseminarium och anmäler detta till administratören	Sista dag för inlämning av manus	Seminariedag - examination
Vecka 38	Vecka 39	Vecka 40

Dagar meddelas senare!

Tillvägagångssätt vid seminariebehandling

Examinator leder slutseminariet. Vid slutseminariet ska opponenter kritiskt och konstruktivt granska och diskutera arbetet tillsammans med författaren/författarna och deltagarna i slutseminariet.

Examensarbetet bedöms av examinator utifrån de kriterier som finns i studiehandledningen, sida 8-9.

Direkt efter seminariebehandling meddelar examinator de förändringar som ska/bör göras i arbetet. Kom ihåg att föra ordentliga anteckningar över sådant som ska/bör justeras i arbete. De studerande har en vecka på sig att göra dessa förändringar. Examinator sätter därefter betyg på examensarbetet. Om examinator bedömer examensarbetet som underkänt ska texten bearbetas ytterligare. Efter denna bearbetning bedöms texten vid något av de nästkommande examinationstillfällen som erbjuds. Ett arbete seminariebehandlas endast i samband med att det lämnats in första gången. Vid omexamination sker ingen seminariebehandling.

Examinator ska i samband med slutseminariet även bedöma den studerandes insatser som respondent respektive opponenter. Om respondenten inte uppnår godkänt resultat för sitt försvar ska denne till examinator lämna in ett skriftligt försvar av sina val och överväganden i den aktuella uppsatsen. Det skriftliga försvaret utgör underlag för ny examination. Då opponenter inte uppnår godkänt resultat ska denne till examinator lämna en skriftlig opposition på samma arbete. Den skriftliga oppositionen ska vara examinator tillhanda senast en vecka efter det första opponeringstillfället. Den skriftliga oppositionen utgör underlag för ny examination.

Opponering

Vetenskapliga arbeten som avhandlingar, uppsatser och examensarbeten ska granskas kritiskt och diskuteras offentligt innan de godkänns. Denna uppgift utförs som regel av en opponenter.

Opponenten inleder sitt arbete med att ge en kort presentation av examensarbetet på ett beskrivande och icke värderande sätt. Avsikten med detta är att författaren då kan förstå om opponenter uppfattat innehållet på det sätt som avsetts och om något behöver förtydligas. Författaren får därpå ordet för att kunna göra eventuella förtydliganden. Därefter påbörjar opponenter en väl förberedd granskning av examensarbetet som avslutas med en diskussion mellan opponenter och respondent utifrån de frågor som opponenter har identifierat.

Opponenten bör koncentrera sig på väsentligheter, diskutera arbetets yrkesrelevans, innehåll och struktur och inte fastna i detaljer och formaliteter. Författaren ska ges tillfälle att argumentera för ståndpunkter i ett konstruktivt samtal. Kommentarer kring eventuella språkliga felaktigheter och dylikt kan med fördel överlämnas skriftligt efter seminariet. Övriga seminariedeltagare har också möjlighet att bidra i diskussionen.

Ett bra examensarbete ska vara strukturerat, sammanhållet, konsekvent och välskrivet. Det ska finnas en röd tråd i arbetet. Läsaren ska kunna följa hur författaren resonerat kring olika val och

eventuella problem som kan ha uppstått vid genomförandet. Det är också angeläget att kunna bedöma tillförlitligheten i resultaten. Här följer några exempel på områden som kan behandlas i granskning och diskussion av arbetet. Listan kan också vara till god hjälp i arbetet med den egna uppsatsen.

- Ämnets relevans för den kommande yrkesverksamheten
- Uppsatsens syfte, problemställningar, perspektiv och centrala begrepp
- Tolkningar och argument
- Arbetets poänger
- Idéer om vidare studier och utveckling
- Akribi (noggrannhet) vad gäller t ex referenser, referenslista, tabeller, figurer etc.

Vid planering av oppositionen kan opponenter med fördel också ta hjälp av bedömningsgrunder för examination (se nedan).

Individuell examination av pararbete

Examensarbetet är ett självständigt arbete trots att det för de flesta studenter innebär att arbeta i par. Det innebär också att examinationen är individuell och därför är det nödvändigt att examinators ges möjlighet att förstå varje enskild students väsentliga bidrag i processen. Detta möjliggörs genom att respektive student skriver en noggrann redogörelse över den individuella insatsen i arbetet. Redovisningarna skrivs i jag-form och placeras som bilagor i examensarbetet.

Bedömningsgrunder vid examination

Tre delar ingår som bedömningsunderlag i examinationen av kursen: *det skriftliga examensarbetet, respondentskap och opponentskap.*

Examensarbetet

För att examensarbetet ska få betyget **Godkänd** krävs följande:

- Den forskningsfråga som studeras ska vara yrkesrelevant och bidra till kunskap inom matematikdidaktik för skolår F-3.
- Examensarbetets syfte ska vara väl avgränsat och tydligt ange vad som ska åstadkommas med arbetet (fördjupa kunskap om, ge inblick i, etc.). Syftet kan, om så är lämpligt, brytas ner i frågeställningar.
- Examensarbetet ska bygga på nationell och internationell vetenskaplig originallitteratur. Författarna ska självständigt bearbeta, jämföra, behandla litteraturen och bygga en egen text.
- Motivering av material i överensstämmelse med syfte och eventuella frågeställningar ska finnas, likaså en öppen och medveten beskrivning av tillvägagångssätt, också när det gäller bearbetning.
- Arbetet ska vara väl sammanhållet och ha tydlig struktur.
- Arbetet ska innehålla en kort och informativ sammanfattning av arbetets alla delar.
- Uppsatsens alla delar ska följa vedertagna normer för vetenskapligt skrivande.

- I en självvärdering av respektive författares väsentliga bidrag redovisas, t ex vad gäller litteratursökning, litteraturstudier, metodfrågor, analysarbete, textskapande och samarbetet i processen (2 bilagor, en per student).

För att examensarbetet ska få betyget **Väl godkänd** krävs förutom kriterierna för Godkänd dessutom följande:

- Arbetet ska peka ut problemområdet, behandla centrala begrepp och ge en fyllig bild av forskningsfrågan/forskningsområdet.
- Arbetet ska problematisera området och omfatta ett kritiskt förhållningssätt.
- Arbetet ska utmärkas av en tydlig struktur med god inre logik, vara välskrivet med sammanfattande analytiska kommentarer.
- Studiens bidrag till det aktuella kunskapsområdet ska tydliggöras.

Respondering

För ett **godkänt deltagande i respondering** krävs att studenten

- på ett relevant sätt bemöter de synpunkter och frågor som framförs under seminariet

Opponering

För ett **godkänt deltagande i opponering** krävs att studenten

- visar att han eller hon är väl insatt i hela arbetet och dess innehåll genom att sammanfatta arbetet
- ställer relevanta frågor kring centrala avsnitt i arbetet
- visar förmåga att föra en dialog kring arbetets innehåll och yrkesrelevans och på ett kritiskt, välgrundat sätt bedömer arbetets övergripande förtjänster och brister.

Varje författare ska på framläggningsseminariet enskilt kunna försvara alla delar av arbetet, visa mottaglighet för kritik och förmåga att föra en konstruktiv diskussion kring det egna forskningsarbetet.

Då kriterier för Godkänd inte nås ges betyget Underkänd. Då examinationen enligt Linköpings universitets policy kan betraktas som fusk/plagiat (se bilaga 2) erhålles också betyget Underkänd.

Kursstruktur, vt 2020

Kursen omfattar totalt 7 seminarietillfällen som genomförs i mindre grupper om 3-4 arbeten. Det är viktigt att komma väl förberedd till varje seminarietillfälle så att vi tillsammans kan föra konstruktiva samtal som gör att arbetsprocessen med uppsatserna går framåt. Utöver seminarier/handledningstillfällen ingår tre föreläsningar, ett litteraturseminarium och en workshop.

Översiktsschema

Obs! För specificerat schema med tider och lokaler, se TimeEdit.

Vecka 4

Mån 20 januari		KURSINTRODUKTION	Jessica Elofsson
		FÖRELÄSNING <i>Vad är ett konsumtionsarbete?</i> Litteratur: Eriksson Barajas (2013)	Mats Sjöberg
Fredag 24 januari	Senast kl. 12.00	PM (1 sida) lämnas in via LISAM	

Under vecka 4 och inför vecka 5:

1. *Sammanställ ett PM där ni ger en kort presentation av problemområdet och det tänkta syftet för ert examensarbete. Lämna in ert PM senast fredagen den 24/1 kl. 12.00 i anvisad mapp på LISAM.*
2. *Läs igenom konsumtionsarbetet (Garbrecht & Nilsson, 2016) och forskningsartikeln (Bragg, 2012) som finns utlagda på LISAM. När du läser texterna ska du fundera över:*
 - *Den röda tråden i arbetet – hur hänger de olika delarna ihop?*
 - *Hur har artikeln använts i examensarbetet? Vad bidrar artikeln med i arbetet?*
3. *Läs boken Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap av Eriksson Barajas (2013) så att du har god inblick i bokens innehåll.*

Vecka 5

Mån 27 januari		Litteraturseminarium Litteratur: Eriksson Barajas (2013) Konsumtionsuppsats från 2015 Artikel från konsumtionsuppsats	Jessica Elofsson
Tis 28 januari		WORKSHOP: Litteratursökning	Bibliotekets personal
Se dag i TimeEdit		Handledningsseminarium 1 <i>Forskningsfrågor, syfte och inledande text</i> Uppföljning av PM	Seminarielärare

Vecka 6

Tis 4 februari OBS! I Norrköping		Föreläsning <i>Vetenskapligt skrivande</i> Litteratur: Hartman (2003)	Lotta Alemyr
Se dag i TimeEdit		Handledningsseminarium 2 <i>Litteratursökning, metod</i>	Seminarielärare

Vecka 7

Se dag i TimeEdit		Handledningsseminarium 3 <i>Litteratursökning, resultat – utkast 1 – att bygga en text</i>	Seminarielärare
-------------------	--	--	-----------------

Vecka 8

Se dag i TimeEdit		Handledningsseminarium 4 <i>Resultatbearbetning (2) - att bygga en text</i>	Seminarielärare
-------------------	--	---	-----------------

Vecka 9

Tis 25 februari		Föreläsning <i>Om opponering</i>	Andrzej Szklarski
Se dag i TimeEdit		Handledningsseminarium 5 <i>Resultatbearbetning (3) Diskussion – tankar, ev. utkast.</i>	Seminarielärare

Vecka 10

Se dag i TimeEdit	8-17 (individuella tider för varje par)	Individuell handledning (parvis) <i>Diskussion/Hela arbetet</i>	Seminarielärare
-------------------	--	---	-----------------

Vecka 11

Se dag i TimeEdit		Handledningsseminarium 6 <i>Opponering/Betygskriterier</i>	Seminarielärare
-------------------	--	--	-----------------

Vecka 12

OBS! Inlämning av arbetet på LISAM senast torsdagen den 19 mars kl. 12.00.

Vecka 13

Tors 26 mars	8-17	Framläggningsseminarium	Examinator
Tors 27 mars	8-15	Framläggningsseminarium	Examinator

Kursteam

Seminarielärare och examinatorer

Jessica Elofsson, *kursansvarig* (JE)
jessica.elifsson@liu.se

Margareta Engvall (ME)
margareta.engvall@liu.se

Joakim Samuelsson (JS)
joakim.samuelsson@liu.se

Cecilia Sveider (CS)
cecilia.sveider@liu.se

Rickard Östergren (RÖ)
rickard.ostergren@liu.se

Föreläsare

Lotta Alemyr
lotta.alemyr@liu.se

Mats Sjöberg
mats.g.sjoberg@liu.se

Andrzej Szklarski
andrzej.szklarski@liu.se

Kursadministratör

Malin Åberg
malin.aberg@liu.se

Litteraturlista

Bragg, L. A. (2012). Testing the Effectiveness of Mathematical Games as a Pedagogical Tool for Children's Learning. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 10(6), 1445-1467. ([Artikel att läsa till litteraturseminariet i vecka 5](#))

Bryman, A. (2011 eller 2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber. ([metodlitteratur](#))

Eriksson Barajas, Katarina, (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. Natur & Kultur. ([metodlitteratur, bl.a. att läsa inför litteraturseminariet i vecka 5](#))

Garbrecht, A. & Nilsson, I. (2016). *Matematikundervisning i olika kontexter – Hur matematikundervisning i olika kontexter påverkar elevers motivation och prestation*. (Student paper). Linköpings universitet. ([Examensarbete att läsa till litteraturseminarium i vecka 5](#))

Förslag på ytterliga litteratur som behandlar skrivande och metod.

Bjurwill, C. (2001). *A, B, C och D. Vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.

Hartman, Sven (2003). *Skrivhandledning för examensarbeten och rapporter*. Stockholm: Natur och Kultur

Rienecker, L. & Jørgensen, P. S. (2002). *Att skriva en bra uppsats*. Malmö: Liber

Schött, K., Hållsten, S., Moberg, B. & Strand, H. (2015). *Studentens skrivhandbok*. Stockholm: Liber.

Thurén, T. (2013). *Källkritik*. (3., [rev. och omarb.] uppl.) Stockholm: Liber.

Trost, J. (2002). *Att skriva uppsats med akribi*. Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1:

Lathund för informationssökning i databaser för Grundlärarprogrammet

Universitetsbibliotekets hemsida

adress: www.bibl.liu.se

UniSearch

Samsökning i flera hundra databaser och ger därmed möjlighet att söka i hela bibliotekets resurser. Liknar Google-sökning med många träffar, men man kan därefter avgränsa och filtrera fram bra och relevanta resultat. **Viktigt:** här kan du avgränsa dig till att söka efter enbart vetenskapliga artiklar som är peer- reviewed!

Specifika databaser för att söka efter artiklar inom utbildningsvetenskap/pedagogik

Klicka på fliken **Databaser** på bibliotekets hemsida och välj sedan Ämnesvis och därefter Beteende- och utbildningsvetenskap/Pedagogik och utbildningsvetenskap. Här finns minst 5 databaser som kan vara relevanta att söka i beträffande matematikdidaktik F-3.

Du kan även prova att gå in på den särskilda ämnesguiden för lärarutbildningen

<https://guide.bibl.liu.se/c.php?g=145175>

Allmänna databaser för att söka efter svenska och nordiska artiklar

En databas som kan vara användbar är **Artikelsök** (skriv in Artikelsök i sökrutan under Alla databaser). En annan bra nordisk sökmotor är www.idunn.no

Nationella katalogen Libris

Adress: <http://libris.kb.se/> där du hittar böcker, tidskrifter och rapporter från samtliga universitets- och högskolebibliotek i Sverige. (Gratis Fjärrlån av böcker inom Norden.) Bäst att söka efter ämnen i. I Libris finns även <http://swepub.kb.se> där du kan hitta ännu mer arbeten/artiklar, konferenser mm. av svenska forskare.

DiVA

Digitala vetenskapliga arkivet <http://www.diva-portal.org/smash/search.jsf?dswid=-6707>

DiVA-portalen omfattar både forskningspublikationer och examensarbeten i elektronisk form, producerade vid 47 lärosäten och forskningsinstitutioner i Sverige.

Ordböcker och uppslagsverk

Dessa finns under en egen flik under **Databaser**. Här finns bl a **Nationalencyklopedin** och **Norstedts ordböcker**.

Citering, referenshantering, källkritik, plagiering mm

Gå in under rubriken **Guider och stöd** på bibliotekets hemsida. Under rubriken **Skrivprocessen** hittar du guider till olika citerings- och referensstilar (Harvard, Oxford etc.). Här hittar du även det mycket användbara referenshanteringsprogrammet **Mendeley**. Annan värdefull information hittar du också under rubriken **Plagiering och upphovsrätt**.

Kontaktpersoner Biblioteket LiU

Vallabiblioteket

Solveig Lundin, tel 013-282056, solveig.lundin@liu.se

Marie Wiberg, tel 013-282811, marie.wiberg@liu.se

Biblioteket i Norrköping

Niklas Karlsson, 011-363094, niklas.karlsson@liu.se

Rebecka Öhrn, 0-11363012, rebecka.ohrn@liu.se

Bilaga 2: Policy rörande fusk och plagiat

På senare år har det inom lärarprogrammets olika delar lagts ökad vikt vid vetenskapligt skrivande. Uppsats- och rapportskrivande återkommer därför som ett centralt moment i många kurser. Tyvärr har det parallellt med denna utveckling också skett en ökning av antalet fall av uppsatsplagiat, både inom universitetet och i skolan, vilket bland annat kan hänföras till tillgängligheten av olika former av hemsidor och färdiga uppsatser på Internet.¹

Den definition av fusk och plagiat som Linköpings universitets disciplinnämnd utgår ifrån finns i Högskoleförordningen (10 kap. 1 §):

Disciplinära åtgärder får vidtas mot studenter som

1. med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när studieprestation annars skall bedömas . . .²

Enligt Hult och Hult (2003) är fusk och plagiat en medveten handling, men det finns däremot inga objektiva kriterier för vad som räknas som sådant. Det beror helt enkelt på i vilket sammanhang denna handling företagits, och vilka instruktioner läraren gett.³

När vi på lärarutbildningen ska bedöma vad som är plagiat utgår vi från vad universitetets disciplinnämnd bedömt vara plagiat i några tidigare fall, och det visar sig att detta stämmer väl överens med vad lärare och studenter vid universitetet anser vara plagiat/fusk.⁴ Givet ovanstående definition av fusk och plagiat kan säkert många "snedsteg" vara gränsfall, men i följande stycke räknar vi upp de handlingar som vi anser bryter mot vetenskaplig kod såväl som universitetets regelverk.

Ett plagiat är något som studenten 1. *inte har skrivit själv*, utan som har tagits från någon annan författare, – antingen genom att skriva av eller att kopiera från en källa, t.ex. en bok, artikel eller hemsida, – och som 2. *saknar en ordentlig källhänvisning* som visar var det avskrivna/kopierade har sitt ursprung. Det står naturligtvis studenten fritt att referera och citera källor – det ska man göra i en vetenskaplig uppsats – men det måste klart framgå vilka dessa källor är. Studenten måste ge originalkällorna erkännande för den information som de står för. Nu ska detta inte överdrivas genom att ha en not eller parentes efter varje ord eller mening, utan man kan samla ihop flera källhänvisningar i samma not/parentes efter ett kortare avsnitt. Dock ska man alltid ha en källhänvisning med sidor direkt efter ett citat.

Långa stycken av en uppsats utan källhänvisningar leder till misstanke om plagiat, t.ex. att uppsatsen skulle vara tagen från någon databas på Internet. Bland de uppsatser som blivit fällda för plagiat i disciplinnämnden kan man notera att där nästan helt saknas källhänvisningar, och de få som finns är ofta vilseledande, d.v.s. de leder till fel källor. Som verktyg för att komma tillrätta med plagiat använder vi oss i vissa kurser av databasen URKUND, till vilken studenten ska skicka sin examinations-

¹ Se t.ex. DN 2005-06-07, www.dn.se/DNet/road/Classic/article/0/jsp/print.jsp?&a=424862, 2005-06-08;

Lärarnas tidning nr. 16 2005.

² Citerat i Hult, Åsa och Håkan Hult. 2003. *Att fuska och plagiera – ett sätt att leva eller ett sätt att överleva?* CUL-rapporter nr. 6. Linköping: Linköpings universitet, s. 11.

³ Hult och Hult 2003 s. 11.

⁴ Se Hult och Hult 2003 s. 29, 33.

och/eller fördjupningsuppgift.⁵ Denna nättjänst kan dock inte svara på om en text är plagierad eller ej, men visar på delar av texten som bör kontrolleras för att kunna avgöra om det rör sig om plagiat.

Kunskapssyn, lärande och didaktik

Till sist kan det vara på sin plats att koppla frågan om fusk och plagiat till kunskapssyn och lärande. Plagiat är ett uttryck för att studenten fokuserar på att klara kurser och få betyg på ett felaktigt sätt. För den student som i första hand vill *lära sig* blir examinationstillfället ett lärtillfälle.⁶ För alla studenter – och kanske speciellt blivande lärare – bör bildning gå före utbildning, och sett från den synvinkeln är själva *skrivprocessen* något av det mest lärorika man kan ägna sig åt.

Ökningen av uppsatsplagiat i skolan ställer också nya krav på dem som läser på lärarprogrammet. Mycket talar för att dagens och framtidens lärare behöver vara kompetenta användare av informations- och kommunikationsteknik och dessutom goda vetenskapliga skribenter och stilister, bl.a. för att kunna känna igen och stävja olika former av plagiat. Men lärare behöver även omfatta och förmedla en kunskapssyn där skrivande som process och lärtillfälle betonas.

⁵ URKUND är en skandinavisk databas och nättjänst för att motverka plagiat som har utvecklats i samarbete med pedagogiska institutionen vid Uppsala universitet. För mer information, se www.orkund.se.

⁶ Hult och Hult 2003 s. 17.